

Překvapivá naděje čili Panacea Theologica Doctoris Angelici (veskrze přejná recenze)

Knihy | 22.11.2018 @ 18.00

N. T Wright, *Surprised by Hope: Rethinking Heaven, the Resurrection, and the Mission of the Church*, (New York: HarperCollins e-books, 2009) ([Libgen](#))

[Nicholas Thomas Wright](#) je populární anglikánský teolog s rozsáhlou pastorační i autorskou zkušeností. Ve známost vešel především jako *neutestamentler*, zvláště pak, podobně jako Craig Keener, jako odborník na jeho dobové pozadí. Zvláštní pozornost si Wright vysloužil jako zastávce svérázné verze nového pohledu na Pavla, která říká, že Pavel ve svých antilegalistických diskurzích kritizuje především židovský etnocentrismus a že když se v jeho listech hovoří o „spravedlnosti Boží“, nehovoří se o spravedlnosti připisované člověku, ale o ospravedlnění Boha za to, že povolává ke spasení i pohany na základě nové definice Boží smlouvy. Více o tomto tématu [zde](#)

Širokou popularitu i mezi laictvem a laickými služebníky si však Wright vysloužil především publikací dlouhé řady populárních titulů. Do tohoto druhu Wrightových publikací spadají i všechny ty, které byly dosud [přeloženy do češtiny](#), čili Jednoduše dobrá zpráva, Jednoduše Ježíš, i zde recenzovaná Překvapivá naděje. Popularizační zaměření těchto knih je, jak uvidíme, jejich silou i slabinou. Wright je evidentně dobře seznámen se stavem bádání, ale namísto, aby v knize představil hlavní názorové proudy a otevřel dialog s nimi, používá svého encyklopedického poznání spíše jako rétorického koření, když čtenáři coby zdatný literát předestírá svou zdánlivě veledůležitou verzi.

Tím Wright přispívá k fenoménu své vysoké popularity. Z jeho četných popularizačních spisů se činí *panacea theologica*, elixír teologie, a to všude tam, kde se zjistí, že teologie schází. Wright píše přístupně, čitelně, jeho myšlenky jsou jednoduché, místy až banální, základní linie argumentu je vždy dobře srozumitelná a jeho prezentované postoje jsou konzervativní. Wrightův sloh je značně mnohomluvný, což však na této úrovni není ke škodě čtenáře, jako spíše k vzteku recenzenta. Dlužno také podotknout, že lepší číst něco než nic a že Wrighta skutečně lze pokládat za jakýsi moderní konzervativní (resp. postliberální?) doporučeníhodný standard (byť v některých ohledech nestandardní, viz např. zmíněný pohled na Pavla).

Jakási vnímaná Wrightova mnohomluvnost a šumákovitá instantnost je pochopitelně přijímána spíše chladně mezi zastánci klasického teologického vzdělávacího drilu. (Pro pobavení si prolistujte výsledky vyhledávání termínu „Wright“ na hejtovacím plátku [vzkříšeného Zwingliho](#).) Pro jiné je Wright konverzačním partnerem, jehož teologickou „vizi“ je potřeba přeměřovat (vizte např. [tento sborník](#)). Tak či onak, ať je pro vás Wright nový *Doctor Angelicus*, nebo patron diletantů, nebo prostě partner k diskusi, podíváme se nyní stručně na Překvapivou naději. Knihu si v češtině můžete zakoupit například [u velblouda](#).

V **části I.** Wright připravuje půdu, jak už bývá u anglosaských grafomanů zvykem, sugestivním popisem ohromného problému v současné církvi. KŘEŠTANÉ NECHÁPOU, CO JE TO VZKŘÍŠENÍ. Mají v tom úplný zmatek. Wright je přesvědčen, že „většina lidí včetně praktikujících křesťanů je zmatena a popletena, což má za následek chyby v našem myšlení, modlitbě, liturgii, praxi a také v misii ke světu“ (6). Wright popisuje problém zmatení mnoha slovy a málo příklady. Dlužno také podotknout, že laictvo má tendenci být zmateno a popleteno ve všech ohledech docela rovnoměrně, ne pouze v otázce vzkříšení.

Potom Wright stručně rekapituluje názor první církve v kontextu judaismu prvního století. Zde je vskutku skvělý, je jako ryba ve vodě, takže pro něj není problém dokázat, že víra první církve prostě musela být zakotvena v dosvědčené historické realitě vzkříšení Ježíše z mrtvých. Wright trvá na tom, že vzkříšení bylo fyzické, materiální a že jde o nejlepší vysvětlení vzniku křesťanství. (Zvláště se mi líbily argumenty na str. 49–50; 63–64.) Wright dále zapřádá ústřední téma knihy: Ježíšovo vzkříšení není prostě jen řešení *deus ex machina*, které se teda stalo a jde se dál. Není to ani jen nová náboženská možnost, ale ohnisko nového stvoření (67). Zároveň šlo o radikální negaci světské moci. Byli to přeci císařové a Herodové, jimž smrt sloužila za definitivní zbraň.

V **části II.** chce Wright polemizovat s názorem, že křesťanská vize budoucnosti předpokládá zrušení stvořeného pořádku. Tvrdí, že „centrální křesťanské vyznání je, že to, co Bůh Stvořitel vykonal v Ježíši Kristu a v Jeho vzkříšení, zamýšlí učinit s celým světem, s celým vesmírem s celou jeho historií“ (91). Wright se stručně a nepříliš důsledně vyrovnává s evolucionismem, panenteismem a gnosticismem, s nimiž je představa fyzického vzkříšení tohoto vesmíru tím či oním způsobem neslučitelná. Jen okrajově zmiňuje Hala Lindseyho a jeho *The Late Great Planet Earth* (1970) a sérii *Left Behind* od LaHaye a Jenkinse. V širším kontextu této zmínky Wright vysvětluje, že Ježíš během své pozemské služby neřekl nic o svém návratu zpět. V Lukáši 21,27 Ježíš cituje z Daniele 7 a nejde o druhý příchod, ale o Ježíšovu rehabilitaci po jeho utrpení.

Wright klade důraz na fyzičnost vzkříšení Ježíšova, potažmo vzkříšení celého světa. Ježíš je fyzický člověk i dnes a nebeský svět je fyzický a vzkříšení světa bude cosi jako prolnutí nebeského a pozemského. Vzkříšení je podle Wrighta „[fyzický] život po životě po smrti“.

V **části III.** rozebírá Wright implikace pro poslání církve. Myšlenky se v této části opakují, klíží a třepí, je to spíše čím dál všeobecnější povídání, v němž se nedaří myšlenku udržet, ani opustit. Přesto zde nacházíme velmi podstatná sdělení: (1) Velikonoce jsou nejdůležitější křesťanský svátek. Jsou důležitější než Vánoce! Říká-li J. Dominic Crossan na otázku historicity Ježíšova vzkříšení „no a co“, Wright říká: „bud' a nebo“! Z fyzického vzkříšení Ježíše všechno následující vyplývá nebo nevyplývá.

Wright se pak chytá Pavlova argumentu v 1. Korintským: Jestliže vzkříšení teprve nastane a jestliže je fyzické, pak není jedno, co člověk ve svém fyzickém těle dělá (205), a to negativním smyslu, že člověk nemá hřešit, ale i v pozitivním smyslu. Wright chce dále povzbudit žízeň po pozemské spravedlnosti, kráse a evangelizaci, která je pozváním do komunity nového stvoření (228).

Veliký nářek a lament Wright průběžně trousí a v závěru vylévá nad současnou podobou oslav Velikonoc. Nejsou podle něj dost bujaré. Dokonce se zdá, že by chtěl jako Grinch vzít trochu bujarosti Vánocům, když říká:

Toto [Velikonoce] je náš největší svátek. Zrušte Vánoce a z biblického pohledu vymažete dvě kapitoly na začátku Matouše a Lukáše, nic víc. Zrušte Velikonoce a nemáte Nový zákon, nemáte křesťanství a jak říká Pavel, stále jste ve svých hříších. (256–7)

Ach Tome, Tome, Tome. Já chápu, že chceš být bombastický, aby na té straně 256 nikdo neusnul, ale totos' přehnal. Jednak to nedává smysl, protože bez Vánoc by nebyly Velikonoce. A zadruhé tím narážime na výše zmíněnou potřebu uvést tě v dialog, kterému ses v knize vyhnul'. U Bartha například vidíme opačný motiv: Ne Velikonoce, ale Vánoce jsou centrem, protože právě tam se stal Logos tělem. Na to by mohla navázat pravoslavná teologie a ptát se: Co je větší mystérium? Ježíšovo vzkříšení, nebo Jeho smrt? Jistě to druhé, protože zatímco je docela logické, aby Bůh vstal z mrtvých, není vůbec představitelné, že Bůh může zemřít. Opravdu robustní teologie a liturgika by měly tyto dva svátky vyvažovat a vysvětlovat jeden druhým, ne na úkor druhého.

Uvést v dialog by bylo záhodno i ústřední myšlenku knihy, ten důraz na fyzičnost. Wright skoro vůbec neřeší logické problémy fyzického vzkříšení, jen velmi stručně na str. 157. (Co když mě sní kanibal a pak se obrátí? Co když jsou v mých hranolkách molekuly mého věřícího praprapradědečka?) Těmito problémy se zabývá tento nedávný článek-. Co je však pozoruhodné, je Wrightovo anulování a současné zdůraznění dichotomie mezi fyzickým a duchovním. Wright chce, abychom chápali vzkříšení jako úplně fyzické. Nezmiňuje, kdo je v tomto jeho názorovém oponentem, ale budiž. Otázkou je, zda má jeho sveřepý důraz nějakou relevanci a proti komu se vlastně vymezuje. Proč je substance vzkříšení tak důležitá a proč vadí, když se řekne, že je duchovní v negnostickém smyslu? A pokud se chtěl vymezit proti Crossanovi a dalším radikálním revizionistům vzkříšení, proč s nimi nepolemizuje přímo? To je otázka.

Celkově je to však jako dobrá kniha. Dlouhá a mnohomluvná, ale dobrá. Alespoň jsme nezamrzli u Johna Bevere, Maxe Lucada a ochraň Pánbůh Joyce Meyer. Kniha má řadu dobrých momentů. Dobrých. Ale nekupujte si ji. Půjčte si ji z knihovny.

<https://selah.diet/knihy/prekvapiva-nadeje-cili-panacea-theologica-doctoris-angelici-veskrze-prejna-recenze/>